

P7_TA-PROV(2010)0149

Kõrgõzstan

Euroopa Parlamendi 6. mai 2010. aasta resolutsioon olukorra kohta Kõrgõzstanis

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kõrgõzstani ja Kesk-Aasia kohta, eriti 12. mai 2005. aasta resolutsiooni;
 - võttes arvesse oma 20. veebruari 2008. aasta resolutsiooni ELi Kesk-Aasia strateegia kohta;
 - võttes arvesse asepresidendi ja kõrge esindaja Catherine Ashton 7. ja 8. aprillil 2010. aastal tehtud avaldust olukorra kohta Kõrgõzstanis;
 - võttes arvesse välisasjade nõukogu 26. aprilli 2010. aasta järeldusi;
 - võttes arvesse ELi 22. aprillil 2010. aastal OSCE alalises nõukogus tehtud avaldust olukorra kohta Kõrgõzstanis;
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 21.–22. juuni 2007. aasta kohtumisel vastu võetud ELi strateegiat Kesk-Aasiaga loodava uue partnerluse kohta;
 - võttes arvesse 1999. aastal jõustunud ELi ja Kõrgõzstani partnerlus- ja koostöölepingut;
 - võttes arvesse Euroopa Ühenduse Kesk-Aasia abistamise piirkondlikku strategiadokumenti aastateks 2007–2013;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 4,
- A. arvestades, et kogu Kesk-Aasia piirkonna areng stabiilsuse, kasvava demokraatia- ja inimarengu taseme, inimeste turvalisuse ja jätkusuutliku majanduskasvu suunas on nii Kesk-Aasia rahvaste kui ka Euroopa Liidu huvides;
- B. arvestades, et Kõrgõzstan on OSCE liige ning on selle organisatsiooni raames kohustunud austama põhivabadusi, inimõigusi ja õigusriigi põhimõtteid ning rakendama OSCE demokraatiastandardeid;
- C. arvestades, et Kurmanbek Bakijev, kes asus esimest korda ametisse 2005. aasta juulis pärast nn tulvide revolutsiooni, valiti möödunud aastal teist korda presidendiks valimistel, mida sõltumatute vaatlejate väitel varjutas ulatuslik pettus; arvestades, et esialgsete demokraatlike ettevõtmiste järel muutus Bakijevi valitsemisviis autoritaarseks;
- D. arvestades, et 7. aprillil 2010 kasutasid Kõrgõzstani relvajõud kuule, pisargaasi ja šokigranaate, et ajada laiali meeleavaldajad, kes olid elektrienergia ja kütte järsu hinnatõusu vastu protestides kogunenud Biškekis presidendilossi ette ning seejärel rünnanud valitsushooneid, kusjuures valitsusüksuste sekkumise tagajärjel hukkus üle 80 inimese ja üle 500 sai vigastada;
- E. arvestades, et president Bakijev oli sunnitud pealinnast põgenema ning tema asemele asus ajutine valitsus, mida juhib opositsioonijuht Roza Otunbajeva, kes andis välja dekree di võimu ülemineku kohta ja korralduse riigi põhiseaduse täitmiseks ning saatis parlamendi laiali; arvestades, et pärast seda, kui Bakijev oli nädal aega pärast ülestõusu puhkemist püüdnud määrata oma tagasiastumise tingimusi, lahkus ta Venemaa, USA ja Kasahstani vahendatud kokkuleppe kohaselt Kasahstani;

- F. arvestades, et Kõrgõzstan pakub erilist huvi USA-le ja Venemaale tänu oma strateegilisele asukohale Afganistani lähedal ja Farg'ona oru kõrval, mis geograafilises, poliitilises ja majanduslikus mõttes on Kesk-Aasia keskmes; arvestades, et USA sõjaväe hallataval Manasi transiidikeskusel on oluline roll Afganistanis paiknevate NATO vägede varustamise põhjapoolses jaotusvõrgus ning ka Venemaal on Kõrgõzstanis tähtis sõjaväebaas;
- G. arvestades, et ELi ja Kesk-Aasia suhtel on otsustav tähtsus ühiste probleemide tõttu energia, kliimamuutuse vastu võitlemise, uimastiäri kontrollimise ja terrorismivastase võitluse valdkonnas;
- H. arvestades, et geopoliitilisel konkurentsil piirkonnas on märkimisväärne destruktiivne potentsiaal, kuid Afganistani ja islamiäärmusluse leviku osas on huvid suurel määral kattuvad, see loob võimaluse seda konkurentsi vähendada ja saavutada kokkulepe, et vajalik on parem valitsemine;
- I. arvestades, et EL peab alati täitma oma kohustust lisada kõigisse kolmandate riikidega sõlmitavatesse lepingutesse inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi küsimused ning edendada demokraatlikke reforme sidusa poliitika abil, mis suurendab tema usaldusväärsust piirkondlikul tasandil;
- J. arvestades, et ELi kohalolek Kõrgõzstanis eelkõige abiandjana on märkimisväärne ja annab ELile hea positsiooni olulisema rolli haaramiseks selle riigi toetamises;
- K. arvestades, et komisjon ja nõukogu vaatavad praegu Kesk-Aasia strateegiat läbi ning valmistavad ette aruannet, mis esitatakse Euroopa Ülemkogu juuniku koostumisele,
1. tunneb sügavat muret olukorra pärast Kõrgõzstanis ja avaldab kaastunnet kõigi traagilistes sündmustes hukkunute perekondadele;
 2. kutsub kõiki osapooli üles lõpetama vägivalda, ilmutama vaoshoitust ning püüdma igati alustada tõelist dialoogi, et saavutada stabiilsus ja luua tingimused demokraatliku põhiseadusliku korra rahumeelseks taastamiseks;
 3. rõhutab, et institutsioonilisest perspektiivist on sidus ja stabiilne põhiseaduslik raamistik oluline tulevaste sotsiaalsete rahutuste vältimiseks ja kirgiisi rahvale rahumeelse tuleviku tagamiseks; tunneb sellega seoses heameelt asjaolu üle, et ajutine valitsus teeb koostööd Venezia komisjoniga;
 4. võtab teadmiseks ajutise valitsuse esimesed sammud demokraatia taastamiseks, pidades eriti oluliseks kava koostada uus põhiseadus eesmärgiga parandada põhjalikult Bakijevi muudetud versiooni, millega koondati presidendi kätte liiga suur võim;
 5. tervitab sellega seoses ajutise valitsuse teadet, et rahvahääletus uue põhiseaduse küsimuses korraldatakse 27. juunil 2010 ja uued üldvalimised 10. oktoobril 2010, et tugevdada demokraatiat ning poliitilist vastutust; kutsub ajutist valitsust üles täitma Kõrgõzstani rahvusvahelisi kohustusi ning tagama, et valimised oleksid vabad ja õiglased;
 6. rõhutab ajutise valitsusega aktiivse koostöö tegemise tähtsust, et uurida ja kasutada võimalusi edendada head valitsemistava, kohtunike sõltumatust ning muid Kesk-Aasia strateegias sätestatud ELi poliitikaeesmärke ning hõlbustada rahvusvaheliste finantseerimisasutuste osalemist ja meetmeid;
 7. nõuab toimunud sündmuste rahvusvahelist uurimist ÜRO juhtimisel, et selgitada välja vastutus ja puudujäägid ning aidata Kõrgõzstani kohtorganeid, ja soovib sellega seoses tungivalt ajutisel valitsusel paluda ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo abi, et tagada

- 6.–7. aprilli 2010. aasta sündmuste põhjalik, erapooletu ja usaldusväärne uurimine;
8. juhib tähelepanu asjaolule, et 2005. aasta tulvide revolutsioon tekitas Kõrgõzstani ühiskonnas tugeva demokraatlike reformide ootuse, mis aga ei täitunud; palub, et nõukogu ja komisjon näitaksid üles järjekindlust ja kindlameelsust ning kasutaksid seda võimalust, et leida viise abistada Kõrgõzstani ajutist valitsust ning aidata ametivõimudel demokraatlikke reforme läbi viia ja inimeste elujärke parandada riikliku arengu ja kodanike õiguste suurendamise teel koostöös kõigi sidusrühmade ja Kõrgõzstani kodanikuühiskonnaga;
 9. märgib, et Kõrgõzstani suur ressursipuudus ja haavatavus muudab riigi väga sõltuvaks välisabist; märgib lisaks, et Kõrgõzstani naabruses on väga vähe demokraatliku, hästitoimiva valitsemise ja positiivse sotsiaalse arengu eeskujusid; rõhutab, et seetõttu on rahvusvahelisel abil keskne tähtsus;
 10. juhib tähelepanu asjaolule, et areng Kõrgõzstanis mõjutab piirkondlikku ja rahvusvahelist arengut ning need omakorda mõjutavad arengut Kõrgõzstanis; on veendunud, et Venemaa, USA ja muude riikide huvid kattuvad suurel määral eelkõige seoses Afganistaniga ja piirkonnas, kaasa arvatud Kõrgõzstanis, kasvava islamiäärmuslusega; on seisukohal, et see peaks võimaldama piirata geopoliitilist konkurentsi ja otsida sünergiaid; on arvamusel, et edu saavutamine selles küsimuses avaldaks laiemat positiivset mõju rahvusvahelistele suhetele ja rahvusvahelisele julgeolekule;
 11. palub asepresidendi ja kõrge esindaja eriesindajal Kesk-Aasias olukorda hoolega jälgida, abi osutada ja kaasa aidata dialoogi taastamisele kõigi Kõrgõzstani ühiskonna osade vahel;
 12. palub komisjonil ja nõukogul kiiresti uurida, kas Kõrgõzstani jaoks uue suure rahvusvaheliselt kooskõlastatud abiprogrammi käivitamiseks vajalikud tingimused on täidetud või kas neid saab luua, võttes olulise tegurina arvesse seda, kui tõsiselt näib Kõrgõzstani ajutine valitsus olevat pühendunud demokratiseerimisele ja ausale valitsemisele; on seisukohal, et kui tingimused leitakse olevat piisavalt soodsad, peaks EL võtma juhirolli Kõrgõzstani jaoks rahvusvaheliste abiandjate konverentsi korraldamisel;
 13. nõuab stabiliseerimisvahendi ulatuslikku kasutamist; rõhutab vajadust aidata Kõrgõzstanil lahendada riigi sotsiaalseid ja majandusprobleeme; palub komisjonil koostada ettepanekud arengukoostöö rahastamisvahendi summade ümberpaigutamiseks, aitamaks tagada, et ELi vastus muutunud olukorrale Kõrgõzstanis on lähi- ja keskpikas perspektiivis piisav; rõhutab, et eriliseks prioriteediks tuleks seada hariduse, tervishoiu ja veevarustusega seotud probleemide lahendamine;
 14. nõuab, et Euroopa Liidu abi oleks kooskõlas korrupsioonivastase võitluse jõupingutustega, haridusvõimaluste laiendamise ja elutingimuste parandamise poliitikaga, et luua soodsad tingimused kaitseks äärmusluse arengu vastu;
 15. kutsub komisjoni üles käesolevat olukorda arvestades kindlaks tegema, kas humanitaarabi saatmine on vajalik;
 16. ootab ülevaadet ELi piirkondliku strateegia rakendamise edusammudest ning nõuab jõupingutusi, et muuta strateegia usaldusväärsemaks, konkreetsemaks ja sidusamaks;
 17. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele ja valitsustele, Kõrgõzstani ajutisele valitsusele, ÜRO

peasekretärile, OSCE peasekretärile ja Euroopa Nõukogu peasekretärile.